

„Mojens!“. Benno Hansen — Priit Volmer ja Kazimir Zypris — Peeter Kaljumäe.

ausast patriotismist. Hooajal 1918/19 oli Eduard Vilde viis kuud Estonias dramaturgiks. Teatriõhtu hõlmab eri žanreid, Ooper-Kvartett mõjub nagu suur orkester. Tundub, justkui kantaks ette terve „Traviata“, ehkki kõlab üksnes Germont'i aaria René Soomilt laulja Karl Viitoli osas. Laule operetist „Lõbus talupoeg“ esitavad Kaspar Gräzin erksa Juuru poisina ja Kätlin Truus nipsaka primadonna Olga Mikk-Olakuna. Olari Viikholm passib pedandisniti lavastajaks Karl Jungholziks, „Lõbusa talupoja“ lotimütsi-laulus ja „Kosjasõidu“ kaap-parukaga mulgina möllab temagi. Rabavalt aktuaalne on ajakirjanike trio Kitzbergi–Simmi laulumängus „Kosjasõit“, Vaatleja toimetuse vallatu lehetegu. Soomi Viitol lõbutseb vindist Kägu kehastades. Põldma Sällik lõõritab heledalt Löökesena. Volmeri Hansen on Ööpikut etendades pohmelusest vähe kurnatud, ent virgub kui tsirkusehobu „tadi-ramp!“

refraäniks, *keep-smiling* sihitud lavastaja Jungholzile: vahi, kui kuulekas, kui innukas ma olen!

Vahvat etendust mängiti 22. juunil 2013 Juuru vallas Mahtra väljal. Proloog vallamaja ees, kuhu Vilde saabus hobukaarikuga. Juuru juurtega Benno Hansen ilmus lauluga, embas vallamaja seina, kus tema mälestustahvel. Benno päris: „Kas pühite sellelt ikka korralikult tolmu?“. Vallavanem Margus Jaanson kostis: „Sinna ei langegi tolmu!“

Kammerlikule Variusele sobis ka vabaõhulava, Peeter Kaljumäe sai avaldada Vilde operetlikumat loomust. Näitemäng lõppes tulevargi särakatega; Juuru vald kinkis osalistele uhked „Mahtra sõja“ köited.

„Mojens!“ esietendus 21. märtsil 2016, Benno Hanseni 125. sünniaastapäeva auks. Mängu- ja tegevuskoht Teatri- ja Muusikamuuseum paigutab „Mojensi!“ triloogiasse, kus noort Ju-

han Viidingut portreeteriv „Laborant Viiding“, nimiosas Alo Kõrve (2014) ja Els Vaarmanile pühendatud „Unustatud primadonna“, peaosas Katrin Lehisemets (2015). Kolm peategelast sisevad muuseumi oma suveräänsest aegruumist, õigemini ajatusest.

Mais 2016 kolis „Mojens!“ Eesti Rahvusraamatukogu teatrisaali, see lava sobib peategelase laia joonega. „Mojens!“ toimub Benno Hanseni surma-aastal 1952. Organiseeritakse laulja mälestusõhtut. Seega on „Hanseni hotell“, kust Benno aplombiga saabub ja kuhu taas lahkub, elu ja surma vaheala. „Ainult see on surnud, kes on unustatud!“, paneb Benno meile südamele.

Heidi Sarapuu lavailmades on loomingu jäävus ja mälestuste elushoidmine sama oluline kui loojanatuuri vastupidamine argipäevas.

Silma torkab härra Hanseni kohatus seltsimeeste riigiasutuses. Äraeksiv imestus välgatab Benno pilgus, seda varjab lahe joviaalsus, tasandab kuraa-sikas napsuvõtmine.

Ajastupilana kõlab muuseumitöötajate ametinimetus „kohusetäitja“, täna juba kentsakas lühend kt. Meeleoluka rolli loob taas Lii Tedre: koristaja, passinimega Olga Luuk, on tegelikult vana hea Lulli „Lõbusatest estoonlyas-test“. Tema tunneb Benno heldimusega ära. Arvustusi sirvides kuulutab Benno eneseuhkusega, et teab ise oma väärtust. Aga tunnustust vajab iga haavatav loovhing. Lulli kinnitab puhtsüdamlikult: „Sina oled alati laulnud suure andumusega.“ Benno tänab liigutatult: „Sina oled minust kauem ilmas elanud ja oskad asjadest aru saada.“

Mõnusa naivismusega mängib Urmas Põldma — Olga poeg Anton, vaidleja ja öiendaja, Estoniast vallandatud tenor. Vaimukalt serveeritakse bassi

kui hääleliigi üleolekut tenorist. Anton katsub Benno moodi laulda, suu tummalt maigutades pärani, kuni bass tenori suu sõbralikult lompsti! kinni vajutab.

Veidrat persooni etendab Peeter Kaljumäe — oranžide juuste ja isevärki hääldusega kontsertmeisterit Kazimir Zyprist. Imestlev inimlaps temagi, Kaljumäe roll liigub subtiilsema koomika suunas. Allan Kressi direktori kt Vladimir Sookõrv on tragikoomiline bürokraat, kes Hanseni ära tunda ei mõista.

Priit Volmer hoiab Benno rolli seisilma saladust, vaimustava bassihäälega võrdväärsest köidab ta draamanäitleja talent. Laulud on Benno hingemaa. Kõrghetkeks kujuneb Benno Hanseni hasartne duett ja duell oma iidoli Fjodor Šaljapiniga, Benno laulab heliplaadiga võistu, kaasa ja vastu kajades. Täenduslik on Mefisto aaria, juurdemõeldav Volmeri enda rollislepp Gounod' „Faustis“.

Mefisto mõõde läbibistab kogu Benno lavaelu, andes lisadimensiooni. Volmeri mängu sugeneb üllatavaid deemonlikkuse sõoste, hoogsaid nurgelisi liigutusi, tumerahutu jõu meelevallas visklemisi. Teksti läbibistab vangla motiiv, mis kordub justkui juhtumisi, paisudes fantasmagooriliseks. Anekdootlik juhtum Pärnus, kus korteripere-naine jommis laulja tuppä kainenema lukustas — Benno nendib trotslikult: „Ta tahtis mind ju vangi panna...“. Seik Itaaliast, kus lauljat kahtlustati salakuulamisest. Teatraalse hüüatusega „tahtsid vägisi vangi viia!“ vangub Benno tagalavale, tardub, käed harali, punktvalguse sõõris. Ooperiväärne misanstsseen! Mefisto vari luurab ka Benno pajatuses, kuis ta kord kapellmeistrile keset aariat käratas: „Mis sa,